

A może drama?

*Człowiek składa się z ciała, umysłu i wyobraźni;
jego ciało jest niedoskonałe,
jego umysł jest zawodny,
ale jego wyobraźnia uczyniła go znakomitym.*
John Mansfield

Głównym celem nauczycieli powinno być odchodzenie od encyklopedycznego przekazywania wiedzy na rzecz twórczego rozwiązywania problemów i kształcenia umiejętności przedmiotowych i ponadprzedmiotowych. Każdy nauczyciel winien być również wychowawcą i dążyć do rozwoju osobowości ucznia i wychować człowieka przedsiębiorczego, twórczego, mądrego i równocześnie wrażliwego i tolerancyjnego.

Jedną z ciekawych form pobudzania aktywności twórczej młodzieży i dzieci są gry dramatyczne. Dzięki dramie można wyzwolić w uczniu ekspresję, poprawić jego pamięć, wymowę, postawę, rozwinąć wyobraźnię, przygotować do określonych ról. Metoda ta pozwala również na kształcenie umiejętności pracy w grupie, wzmacniania uczniów niepewnych i nieśmiałych, uczyć wrażliwości, empatii, tolerancji, prawdy, wychodzenia poza schematy myślenia.

Drama to działanie w sytuacji fikcyjnej, w danym miejscu i czasie, to bycie w roli wszystkich uczestników, którzy jako środków wyrazu używają swojej wyobraźni, ciała i głosu.

Drama jest metodą nauczania, która:

- pozwala na całościowy i wszechstronny rozwój osobowości młodego człowieka
- przygotowuje do pełnienia różnych ról społecznych
- wspomaga przyswajanie wiedzy szkolnej
- odkrywa i rozwija talenty artystyczne
- uczy dykcji, dyskusji, odczytywania przenośnego sensu różnych tekstów kultury

Tajniki dramy należy odkrywać powoli, zaczynając od prostych doświadczeń, gier dramowych na lekcji, jeżeli metoda ta znajdzie uznanie wśród uczniów można pokusić się o założenie teatru szkolnego.

W polskich szkołach są stosowane następujące techniki dramowe:

- Poza - ćwiczenia indywidualne, które wymagają ogromnego skupienia i koncentracji. Uczniowie ustawiają się tyłem do siebie w kole i przygotowują żadaną pozę, na znak nauczyciela odwracają się i stojąc przodem do koła prezentują pozę.
- Rzeźba - ćwiczenie dla zespołu co najmniej dwuosobowego. Na znak nauczyciela prezentują przygotowany przez siebie nieruchomy obraz.
- Stop - klatka - technika pozwala na zatrzymanie obrazu, cofnięcie lub szybkie przesunięcie do przodu.
- Film - kontynuacja stop-klatki; Na znak nauczyciela uczniowie ze stop- klatki przechodzą do następnego obrazu. Pozwala to na zaprezentowanie następstwa czasowego.
- Pantomima - technika ruchowa oparta na ekspresji ciała. Uczniowie wykorzystując mimikę i gest pokazują np. stany psychiczne bohatera.
- Scenka improwizowana- uczniowie w kilkuosobowych grupach przygotowują scenkę na zadany temat. W ciągu kilku minut ustalają przestrzeń, role i sposób prezentacji.
- Płaszcz eksperta - uczniowie występują w roli przedstawicieli różnych grup społecznych (dziennikarz, nauczyciel, ksiądz) rozwiązują problem.
- Technika otwartych myśli - uczeń np. w roli postaci historycznej lub bohatera literackiego słucha, co sądzą o nim inni np. koledzy, rodzina.
- Rysunek - uczniowie rysują np. element świata przedstawionego wybranego utworu np. ogród i wypowiadają się na temat rozgrywanych tam wydarzeń, wczuwając się w role bohaterów.

- Drama z obrazu - obraz jest podstawą rozmowy, dyskusji na temat postaci; retrospekcja - wchodzenie w głąb obrazu, analiza przeszłych doświadczeń.
- Rola - nauczyciel lub uczeń wchodzi w pewne role społeczne np. informuje "gdy stanę za stołem będę sędzią", pozostali wchodzi np. w role adwokata, prokuratora, ławy przysięgłych.

W polskiej szkole drama jest traktowana jako metoda wspomagająca wychowanie i nauczanie. Stosując dramę należy pamiętać o następujących zasadach:

1. Etapy wchodzenia w rolę (proponycja Briana Waya):
 - koncentracja
 - zmysły
 - wyobraźnia
 - fizyczne ja
 - mowa
 - emocje
 - intelekt
2. W czasie dwugodzinnych zajęć stosujemy nie więcej niż dwie, trzy techniki dramowe.
3. Należy przestrzegać etapów wykorzystania tej techniki oraz omówić ją:
 - nauczyciel krótko, w sposób, który ma wzbudzić zainteresowanie wprowadza uczniów w pewną udramatyzowaną sytuację
 - wybranie techniki dramowej
 - przygotowanie się do wykonania techniki (ok. 5 minut), podział na grupy lub przydzielenie indywidualnych ról
 - prezentacja zadania
 - omówienie ćwiczenia w roli poprzez zadawanie pytań (kim jesteś?, gdzie jesteś? , co robisz?, dlaczego to robisz?, co chcesz osiągnąć tak postępując?, skąd wiesz, że takie postępowanie jest odpowiednia w danej chwili, co czujesz?). Na lekcjach języka polskiego lub białoruskiego pytania te mogą pomóc uczniom w zrozumieniu motywacji postępowania bohaterów i w opracowaniu ich charakterystyki
 - omówienie ćwiczenia poza rolą (rozmowa, dyskusja, refleksje)

Samo wykonanie ćwiczenia nie jest dramą. Nieodzowne jest omówienia stosowanej techniki, aby lepiej poznać postać, którą się przedstawiło. Gdy uczeń wchodzi w rolę matki, uczy się empatii, szacunku i miłości.

Przygotowanie nauczyciela do lekcji dramy polega na:

- ustaleniu celu zajęć
- określeniu problematyki (charakterystyka bohatera, problemy wychowawcze, ścieżka edukacyjna)
- ustalenie tematu lekcji
- wybranie fikcyjnego miejsca, w którym drama zostanie rozegrana
- przydzielenie ról (powinni wziąć udział wszyscy uczniowie i nauczyciel)
- określenie elementów świata, w którym się znajdujemy(czas, miejsce, bohaterowie, wydarzenie)
- ustalenie struktury zajęć i zasad kierowania grupą

Drama jest metodą polegającą na spontaniczności, ekspresji, wymaga jednak od nauczyciela dobrego przygotowania. Aby uczyć tą metodą należy ją czuć i wierzyć, że dzięki niej uczniowie lepiej przyswajają wiedzę. Nie można narzucać uczniom swojego punktu widzenia, a należy stwarzać sytuacje problemowe.

Co daje drama?

- uczniowie mówią swoim językiem, bez książkowych schematów
- w lekcji biorą udział wszyscy
- wchodząc w role bohaterów literackich, lepiej rozumieją ich postępowanie
- świat przedstawiony utworu literackiego jest bliższy dzięki temu, że uczeń "porusza się w nim"

- szansę uczniom nieśmiałym
- pozwala uwzględnić różne typy nauczania

Opracowanie: mgr Anna Brzozowska